Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

20 päivänä toukokuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – Maatalousala – Infektiotauteihin sairastuneiden eläinten teurastaminen – Karjankasvattajille maksettava korvaus – Ilmoitus- ja standstill-velvollisuudet – SEUT 108 artiklan 3 kohta – Käsitteet ”voimassa oleva tuki” ja ”uusi tuki” – Asetus (EY) N:o 659/1999 – Tukia koskevat ryhmäpoikkeukset – Asetus (EU) N:o 702/2014 – Vähämerkityksinen tuki – Asetus (EU) N:o 1408/2013

Asiassa C-128/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) on esittänyt 14.11.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.2.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Azienda Sanitaria Provinciale di Catania

vastaan

Assessorato della Salute della Regione Siciliana,

AU:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit N. Piçarra (esittelevä tuomari), D. Šváby, S. Rodin ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Azienda Sanitaria Provinciale di Catania, edustajanaan A. Ravì, avvocato,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan P. Garofoli, avvocato dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään C. Georgieva ja D. Recchia,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

kuultuaan julkisasiamiehen 17.12.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Azienda Sanitaria Provinciale di Catania (Catanian maakunnan terveysviranomainen, Italia; jäljempänä ASPC) ja Assessorato della Salute della Regione Siciliana (Sisilian hallintoalueen terveydenhuoltoyksikkö, Italia) ja jossa on kyse vaatimuksesta velvoittaa ASPC maksamaan korvaus AU:lle, joka on karjankasvattaja, joka on joutunut teurastamaan infektiotauteihin sairastuneita eläimiä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (EY) N:o 659/1999

3 [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 1 artiklan b alakohdan ii alakohdassa ja c alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

b) ’voimassa olevalla tuella’

– –

ii) hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt;

– –

c) ’uudella tuella’ kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset”.

Asetus (EY) N:o 794/2004

4 Asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL 2004, L 140, s. 1) 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiettyjä voimassa olevaan tukeen tehtäviä muutoksia koskeva yksinkertaistettu ilmoitusmenettely”, säädetään seuraavaa:

”1. Asetuksen N:o – – 659/1999 1 artiklan c [ala]kohdan soveltamiseksi voimassa olevan tuen muutoksella tarkoitetaan mitä tahansa muutosta, muuta kuin muodollista tai hallinnollista, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuudesta [sisä]markkinoille tehtyyn arviointiin. Voimassa olevan tukiohjelman alkuperäisen talousarvion kasvua enintään 20 prosentilla ei kuitenkaan pidetä voimassa olevan tuen muutoksena.

2. Seuraavista muutoksista voimassa olevaan tukeen on ilmoitettava liitteessä II olevalla yksinkertaistetulla ilmoituslomakkeella:

a) hyväksytyn tukiohjelman talousarvion korottaminen yli 20 prosenttia;

b) voimassa olevan hyväksytyn tukiohjelman jatkaminen enintään kuudella vuodella talousarviota korottamalla tai korottamatta;

– –”

Asetus (EU) N:o 1408/2013

5 [SEUT] 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla 18.12.2013 annetun komission asetuksen (EU) N:o 1408/2013 (EUVL 2013, L 352, s. 9) 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia [SEUT] 107 artiklan 1 kohdan perusteita eikä niihin sen vuoksi sovelleta [SEUT] 108 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta, jos ne täyttävät tässä asetuksessa vahvistetut edellytykset.

2. Jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 15 000:ta euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana.”

6 Tämän asetuksen 7 artiklan, jonka otsikko on ”Siirtymäsäännökset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn tukeen, jos tuki täyttää kaikki tässä asetuksessa säädetyt edellytykset. Komissio arvioi tuet, jotka eivät täytä näitä edellytyksiä, asiaa koskevien puitteiden, suuntaviivojen ja tiedonantojen mukaisesti.”

Asetus (EU) N:o 702/2014

7 Tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi [SEUT] 107 ja 108 artiklan mukaisesti 25.6.2014 annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 (EUVL 2014, L 193, s. 1 ja oikaisu EUVL 2019, L 118, s. 11), joka tuli voimaan 1.7.2014, 2 artiklan 12 ja 29 kohdassa säädetään, että tässä asetuksessa tarkoitetaan:

”(12) ’yksittäisellä tuella’ seuraavia:

– –

b) tukijärjestelmän perusteella yksittäisille tuensaajille myönnettävä tuki;

– –

(29) ’tuen myöntämispäivällä’ päivää, jolloin tuensaajalle myönnetään laillinen oikeus tuensaantiin asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla”.

8 Tämän asetuksen 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Poikkeuksen edellytykset”, säädetään seuraavaa:

”Tukijärjestelmät, tukijärjestelmistä myönnetty yksittäinen tuki ja tapauskohtainen tuki ovat [SEUT] 107 artiklan 2 tai 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvia, ja ne vapautetaan [SEUT] 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että tuki täyttää kaikki tämän asetuksen I luvussa säädetyt edellytykset ja tämän asetuksen III luvussa asianomaisen tukimuodon osalta säädetyt erityiset edellytykset.”

9 Asetuksen N:o 702/2014 I luvussa säädetyistä edellytyksistä on todettava, että sen 4 artiklassa vahvistetaan bruttoavustusekvivalentteja koskevat kynnysarvot, joiden ylittyessä tätä asetusta ei sovelleta yksittäisiin tukiin, kun taas sen soveltamiselle asetetaan mainitun asetuksen 5 artiklassa tuen läpinäkyvyyttä ja 6 artiklassa tuen kannustavaa vaikutusta koskevat edellytykset. Saman asetuksen 9 artikla koskee julkaisemista ja tiedonantoa ja 10 artikla kaksinkertaisen julkaisuvelvoitteen välttämistä.

10 Asetuksen N:o 702/2014 III luvussa säädettyjen edellytysten osalta sen 26 artiklan 1 ja 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Eläintautien tai kasvintuhoojien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin maatalouden alkutuotannossa toimiville [pienille ja keskisuurille yrityksille] maksettava tuki ja tällaisille yrityksille kyseisten eläintautien tai kasvintuhoojien aiheuttamien menetysten korvaamiseksi maksettava tuki ovat [SEUT] 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvia ja vapautettuja [SEUT] 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta, jos ne täyttävät tämän artiklan 2–13 kohdassa ja I luvussa vahvistetut edellytykset.

– –

6. Tukijärjestelmät on otettava käyttöön kolmen vuoden kuluessa kustannukset tai menetyksen aiheuttaneen eläintaudin tai kasvintuhoojan esiintymispäivästä.

Tuki on maksettava neljän vuoden kuluessa kyseisestä päivästä.”

11 Asetuksen N:o 702/2014 51 artiklan, jonka otsikko on ”Siirtymäsäännökset”, 1 kohdassa säädetään, että tätä asetusta ”sovelletaan ennen tämän asetuksen voimaantuloa myönnettyyn yksittäiseen tukeen, jos kyseinen yksittäinen tuki täyttää tässä asetuksessa säädetyt edellytykset, lukuun ottamatta 9 ja 10 artiklaa”.

Italian oikeus

Alueellinen laki nro 12/1989

12 Tuberkuloosiin, luomistautiin ja muihin infektio- ja tartuntatauteihin sairastunutta karjaa kasvattavien tilojen tervehdyttämistä ja kuolleiden eläinten korvaamista edistävistä toimenpiteistä ja karjankasvattajien yhdistyksille maksettavista tuista 5.6.1989 annetun Sisilian hallintoalueen lain nro 12 (Legge Regione Sicilia 5 giugno 1989, n. 12 – Interventi per favorire il risanamento e il reintegro degli allevamenti zootecnici colpiti dalla tubercolosi, dalla brucellosi e da altre malattie infettive e diffusive e contributi alle associazioni degli allevatori; Gazzetta ufficiale della Regione Sicilia nro 28, 7.6.1989; jäljempänä alueellinen laki nro 12/1989) 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tuberkuloosiin, luomistautiin ja leukoosiin sairastuneita nautaeläimiä ja luomistautiin sairastuneita lammas- ja vuohieläimiä kasvattavien tilojen tervehdyttämistä varten [9.6.1964 annetun lain nro 615 (legge 9 giugno 1964, n. 615)], [23.1.1968 annetun lain nro 33 (legge 23 gennaio 1968, n. 33)] ja [23.1.1968 annetun lain nro 34 (legge 23 gennaio 1968, n. 34)], sellaisina kuin ne ovat muutettuina ja täydennettyinä, nojalla nautaeläinten, jotka on teurastettu ja/tai hävitetty niiden sairastuttua tuberkuloosiin, luomistautiin tai leukoosiin, ja lammas- ja vuohieläinten, jotka on teurastettu ja/tai hävitetty niiden sairastuttua luomistautiin, omistajille maksetaan korvaus sen korvauksen lisäksi, josta säädetään voimassa olevissa kansallisissa säännöksissä, tämän lain liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

2. Assessore regionale per la sanità [(hallintoalueen hallituksen terveysalasta vastaava jäsen)] on velvollinen mukauttamaan vuosittain asetuksella alueellisessa laissa nro 12/1989 – – säädetyn lisäkorvauksen määrän samassa suhteessa valtion tällä alalla myöntämien määrien vuosittaisen korotuksen kanssa, tässä laissa säädettyjen talousarviomäärärahojen rajoissa.

– –

4. Samoihin tarkoituksiin kuin ne, jotka mainittiin edellisissä momenteissa, ja tervehdyttämistoimenpiteiden suorittamisen edistämiseksi karjatiloilla maksetaan 2 000 Italian liiran (ITL) [(noin 1,03 euron)] suuruinen palkkio sen palkkion lisäksi, josta säädetään voimassa olevissa kansallisissa säännöksissä, itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, joilla on lupa suorittaa 1.6.1968 ja 3.6.1968 annetuissa ministeriön asetuksissa tarkoitettuja toimenpiteitä, kunkin tarkastetun nautaeläimen osalta. Kokonaiskorvauksen enimmäismäärä on joka tapauksessa 3 000 ITL [noin 1,55 euroa].

5. Tämän pykälän soveltamiseksi hyväksytään 7 000 miljoonan ITL:n [noin 3 615 000 euroa] menoerä kuluvana varainhoitovuonna ja 6 000 miljoonan ITL:n [noin 3 099 000 euroa] määräraha kummallekin varainhoitovuodelle 1990 ja 1991.”

Alueellinen laki nro 40/1997

13 Hallintoalueen talousarvion ja valtion metsistä vastaavan Sisilian hallintoalueen viraston talousarvion muuttamisesta varainhoitovuoden 1997 osalta ja 7.8.1997 annetun alueellisen lain nro 30 49 §:n muuttamisesta 7.11.1997 annetun Sisilian hallintoalueen lain nro 40 (Legge Regione Sicilia 7 novembre 1997, n. 40 – Variazioni al bilancio della Regione ed al bilancio dell’Azienda delle foreste demaniali della regione siciliana per l’anno finanziario 1997 – Assestamento. Modifica dell’articolo 49 della legge regionale 7 agosto 1997, n. 30; Gazzetta ufficiale della Regione Sicilia nro 62, 12.12.1997; jäljempänä alueellinen laki nro 40/1997) 11 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[Alueellisen lain nro 12/1989], sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna ja täydennettynä, 1§:ssä säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi hyväksytään 16 miljardin ITL:n [(noin 8 263 310 euron)] menoerä niiden määrien maksamiseksi, jotka Sisilian paikallisten terveysviranomaisten on maksettava eläinten, jotka on teurastettu vuosina 1993, 1994, 1995, 1996 ja 1997 niiden sairastuttua tuberkuloosiin, luomistautiin ja leukoosiin sekä muihin infektio- ja tartuntatauteihin, omistajille ja palkkion maksamiseksi kyseisiltä vuosilta itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat osallistuneet tervehdyttämistoimiin”.

Alueellinen laki nro 22/1999

14 Kiireellisistä toimenpiteistä maatalousalalla 28.9.1999 annetun Sisilian hallintoalueen lain nro 22 (Legge Regione Sicilia 28 settembre 1999, n. 22 – Interventi urgenti per il settore agricolo, Gazzetta ufficiale della Regione Sicilia nro 47, 1.10.1999; jäljempänä alueellinen laki nro 22/1999) 7 §:ssä hyväksyttiin ”varainhoitovuoden 1999 osalta 20 miljardin ITL:n [noin 10 329 138 euroa] menoerä alueellisen lain nro 40/1997 11 §:ssä mainittuihin tavoitteisiin”.

Alueellinen laki nro 19/2005

15 Kiireellisistä rahoitustoimenpiteistä ja varainhoitovuotta 2005 koskevan hallintoalueen talousarvion muuttamisesta ja erinäisistä säännöksistä 22.12.2005 annetun Sisilian hallintoalueen lain nro 19 (Legge Regione Sicilia 22 dicembre 2005, n. 19 – Misure finanziarie urgenti e variazioni al bilancio della Regione per l'esercizio finanziario 2005. Disposizioni varieri; Gazzetta ufficiale della Regione Sicilia n° 56, 23.12.2005; jäljempänä alueellinen laki nro 19/2005) 25 §:n 16 momentissa säädetään seuraavaa:

"Niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joista on säädetty [alueellisen lain nro 12/1989] 1 §:ssä, ja 23.12.2000 annetun Sisilian alueellisen lain nro 32 [legge regionale della Sicilia n. 32] 134 §:n mukaisesti hyväksytään 20 000 000 euron menoerä, josta Sisilian paikalliset terveysviranomaiset maksavat asianmukaiset määrät infektio- ja tartuntatautien vuoksi vuosien 2000 ja 2006 välisenä aikana teurastettujen eläinten omistajille ja samojen vuosien ajalta itsenäisinä elinkeinonharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat suorittaneet tervehdyttämistoimia. Tässä momentissa tarkoitettuja tavoitteita varten varainhoitovuodelle 2005 on hyväksytty 10 000 000 euron menoerä (alamomentti 10.3.1.3.2, luku 417702). Seuraavien varainhoitovuosien osalta noudatetaan 27.4.1999 annetun alueellisen lain nro 10, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna ja täydennettynä, 3 §:n 2 momentin i kohtaa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 AU jätti Tribunale di Cataniaan (Catanian alioikeus, Italia) hakemuksen, jossa hän vaati kyseistä tuomioistuinta antamaan ASPC:lle maksamismääräyksen, jolla tämä määrätään maksamaan hänelle 11 930,08 euroa alueellisen lain nro 12/1989 1 artiklassa säädettynä korvauksena. Tämä korvaus maksetaan alueellisen lain nro 19/2005 25 §:n 16 momentin mukaisesti karjankasvatusalan toimijoille, jotka joutuvat teurastamaan infektiotauteihin sairastunutta karjaa (jäljempänä pääasiassa kyseessä oleva korvaus). Kyseinen tuomioistuin hyväksyi hakemuksen määräyksellä nro 81/08.

17 ASPC vaati kuitenkin tämän määräyksen kumoamista, ja sama tuomioistuin kumosi sen tuomiolla.

18 Corte d'appello di Catania (Catanian ylioikeus, Italia) hyväksyi AU:n valituksen ja muutti tätä tuomiota 24.7.2013 antamallaan tuomiolla.

19 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi ASPC:n väitteen, jonka mukaan alueellisen lain nro 19/2005 25 §:n 16 momentissa säädetty toimenpide (jäljempänä vuoden 2005 toimenpide) merkitsi valtiontukea, jota ei voitu toteuttaa ennen kuin komissio oli todennut sen sisämarkkinoille soveltuvaksi.

20 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että komissio oli jo 11.12.2002 tekemässään päätöksessä valtiontuista NN 37/98 (ex N 808/97) ja NN 138/02 – Italia (Sisilia) – Helposti leviävien eläintautien johdosta myönnettävä tuki: Muutoksista hallintoalueen taseeseen ja valtion metsistä vastaavan viraston taseeseen varainhoitovuodelle 1997 ja alueellisen lain nro 30/1997 49 §:n muuttamisesta annetun alueellisen lain nro 40/1997 11 § (tuki NN 37/98) ja maatalousalalla toteutettavista kiireellisistä toimenpiteistä annetun alueellisen lain nro 22/1999 7 § (tuki N 138/02) (C(2002) 4786) (jäljempänä vuoden 2002 päätös) hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvana toimenpiteenä alueellisten lakien säännökset, joilla pääasiassa kyseessä oleva korvaus oli rahoitettu vuoteen 1997 asti, nimittäin alueellisen lain nro 40/1997 11 §:n ja alueellisen lain nro 22/1999 7 §:n (jäljempänä vuosien 1997 ja 1999 toimenpiteet). Corte d'appello di Catania (Catanian ylioikeus) katsoi, että komission vuoden 2002 päätöksessä esittämä toteamus, jonka mukaan vuosien 1997 ja 1999 toimenpiteet soveltuivat sisämarkkinoille, ulottui vuoden 2005 toimenpiteeseen, jolla myös rahoitettiin tätä korvausta.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin eli Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) käsittelee ASPC:n valitusta Corte d'appello di Catanian tuomiosta ja pohtii, merkitseekö vuoden 2005 toimenpide SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja jos näin on, onko tämä toimenpide SEUT 107 artiklan ja SEUT 108 artiklan mukainen.

22 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Merkitseekö [alueellisen lain nro 19/2005] 25 §:n 16 momentti (”Niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joista on säädetty [alueellisen lain nro 12/1989] 1 §:ssä, ja 23.12.2000 annetun alueellisen lain nro 32 134 §:n mukaisesti hyväksytään 20 000 000 euron menoerä, josta Sisilian [paikalliset terveysviranomaiset] maksavat asianmukaiset määrät infektio- ja tartuntatautien vuoksi vuosien 2000 ja 2006 välisenä aikana teurastettujen eläinten omistajille ja samojen vuosien ajalta itsenäisinä elinkeinonharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat suorittaneet tervehdyttämistoimia. Tässä momentissa tarkoitettuja tavoitteita varten varainhoitovuodelle 2015 on hyväksytty 10 000 000 euron menoerä (alamomentti 10.3.1.3.2, luku 417702). Seuraavien varainhoitovuosien osalta noudatetaan 27.4.1999 annetun alueellisen lain nro 10, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna ja täydennettynä, 3 §:n 2 momentin i kohtaa”) [SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan] sekä [maatalousalan valtiontuesta annettujen yhteisön suuntaviivojen] perusteella valtion myöntämää tukea, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa?

2) Vaikka [alueellisen lain nro 19/2005] 25 §:n 16 momentti – – voisi periaatteessa merkitä valtion myöntämää tukea, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, voidaanko sen kuitenkin katsoa olevan [SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan] mukainen, kun otetaan huomioon ne perustelut, joiden vuoksi komissio [vuoden 2002 päätöksessä] päätyi katsomaan, että [alueellisen lain nro 40/1997] 11 §:n ja [alueellisen lain nro 22/1999] 7 §:n vastaavanlaiset säännökset olivat maatalousalan valtiontuesta annetuissa yhteisön suuntaviivoissa esitettyjen edellytysten täyttyessä [SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan] mukaisia?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

23 Koronaviruspandemiaan liittyvien riskien vuoksi asianosaisten kuulemiseksi 30.4.2020 vahvistettu istunto päätettiin peruuttaa.

24 Kysymykset, joihin asianosaisia oli ensin kehotettu vastaamaan istunnossa, muutettiin näin ollen 6.4.2020 tehdyllä päätöksellä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuille osapuolille osoitetuiksi kirjallisiksi kysymyksiksi. Lisäksi Italian tasavaltaa kehotettiin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 62 artiklan 1 kohdassa määrättynä prosessinjohtotoimena vastaamaan lisäkysymyksiin.

25 ASPC, Italian hallitus ja komissio vastasivat kysymyksiin unionin tuomioistuimen asettamassa määräajassa.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Toinen kysymys

26 Toisesta kysymyksestä, jota on tarkasteltava ensiksi, komissio muistuttaa kirjallisissa huomautuksissaan, että sen arvioiminen, soveltuvatko tukitoimenpiteet sisämarkkinoille, kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat, ja katsoo, että tämä kysymys, joka koskee vuoden 2005 toimenpiteen yhteensoveltuvuutta SEUT 107 artiklan 2 ja 3 kohdan kanssa, on näin ollen jätettävä tutkimatta.

27 Tältä osin on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa mainitussa kysymyksessä myös vuoden 2002 päätökseen, jolla komissio oli hyväksynyt vuoden 2005 toimenpiteeseen rinnastettavia toimenpiteitä. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää itsekin, ettei kansallisella tuomioistuimella ole toimivaltaa lausua pääasiassa kyseessä olevan korvauksen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

28 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin valvoa, että yksityisten oikeudet turvataan komission lopulliseen päätökseen asti, jos valtion viranomaiset eivät mahdollisesti noudata SEUT 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita. Kun yksityiset vetoavat tällaiseen laiminlyöntiin ja kansalliset tuomioistuimet toteavat sen olemassaolon, kansallisten tuomioistuinten on tehtävä asiasta kaikki päätelmät kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, mutta kansallisten tuomioistuinten ratkaisut eivät merkitse kuitenkaan sitä, että niissä arvioitaisiin, soveltuvatko tuet sisämarkkinoille, vaan tällainen arvioiminen kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttöä unionin tuomioistuin valvoo (tuomio 2.5.2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, 46 kohta). Tässä yhteydessä kansallinen tuomioistuin saattaa joutua pyytämään unionin tuomioistuimelta SEUT 267 artiklan nojalla niitä unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, joita se tarvitsee ratkaistakseen käsiteltävänään olevan asian.

29 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 108 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltion toteuttamaan toimenpiteeseen, jolla on tarkoitus rahoittaa useiden vuosien aikana ja 20 miljoonalla eurolla yhtäältä korvausta karjankasvattajille, joiden on täytynyt teurastaa infektiotauteihin sairastuneita eläimiä, ja toisaalta palkkioita itsenäisinä elinkeinonharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat osallistuneet tervehdyttämistoimiin, on sovellettava tässä määräyksessä tarkoitettua ennakkovalvontamenetelmää, myös siinä tapauksessa, että komissio on hyväksynyt samankaltaisia toimenpiteitä.

30 Aluksi on muistutettava, että SEUT 108 artiklassa on otettu käyttöön eri menettelyjä sen mukaan, ovatko valtiontuet voimassa olevia vai uusia. Vaikka SEUT 108 artiklan 1 kohdan mukaan voimassa olevat tuet voidaan panna täytäntöön niin kauan kuin komissio ei ole todennut niitä sisämarkkinoille soveltumattomiksi, SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätään, että komissiolle on annettava ajoissa tieto uusien tukien myöntämistä tai voimassa olevien tukien muuttamista koskevista suunnitelmista, joita ei saa toteuttaa ennen kuin tutkintamenettelyssä on annettu lopullinen päätös (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2018, Carrefour Hypermarchés ym., C-510/16, EU:C:2018:751, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Näin ollen on tutkittava, voidaanko pääasiassa kyseessä oleva toimenpide luokitella voimassa olevaksi tueksi.

32 Asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan ii alakohdan mukaan voimassa olevalla tuella tarkoitetaan ”hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt”, kun taas tämän asetuksen 1 artiklan c alakohdan mukaan ”uudella tuella” tarkoitetaan ”kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset”.

33 Lisäksi asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että ”[asetuksen N:o 659/1999] 1 artiklan c [ala]kohdan soveltamiseksi voimassa olevan tuen muutoksella tarkoitetaan mitä tahansa muutosta, muuta kuin muodollista tai hallinnollista, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuudesta [sisä]markkinoille tehtyyn arviointiin”.

34 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että komissio hyväksyi vuoden 2002 päätöksessä vuosien 1997 ja 1999 toimenpiteet, joilla oli tarkoitus rahoittaa pääasiassa kyseessä oleva korvaus ja joilla myönnettiin tähän tarkoitukseen 16 miljardin ITL:n (noin 8 263 310 euron) ja 20 miljardin ITL:n (noin 10 329 138 euron) määrät vuosina 1993–1997. Nämä toimenpiteet siis muodostavat, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 48 kohdassa todennut, hyväksytyn tukiohjelman ja näin ollen asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitetun ”voimassa olevan tuen”.

35 Vuoden 2005 toimenpiteen osalta on todettava, että vaikka sen tavoite vastaa vuosien 1997 ja 1999 toimenpiteiden tavoitetta eli alueellisen lain nro 12/1989 1 §:ssä säädetyn korvauksen uudelleenrahoitusta, siinä säädetään samalla kertaa – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 53 kohdassa todennut – komission vuoden 2002 päätöksellään hyväksymän tukiohjelman talousarvion korottamisesta 20 miljoonalla eurolla ja korvauksen uudelleenrahoituksen ajanjakson pidentämisestä vuodesta 2000 vuoteen 2006.

36 Tällaisia hyväksyttyyn tukiohjelmaan tehtyjä muutoksia ei voida pitää muodollisina tai hallinnollisina asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetussa merkityksessä. Ne muodostavat päinvastoin asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdassa tarkoitetun voimassa olevan tuen muutoksen.

37 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että aikaisemmin hyväksytyn tukiohjelman soveltamisajan jatkaminen, yhdistettynä tälle ohjelmalle myönnetyn talousarvion korottamiseen tai ei, merkitsee uutta, hyväksyttyyn ohjelmaan nähden erillistä tukea (ks. vastaavasti tuomio 20.5.2010, Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EU:C:2010:291, 46 ja 47 kohta; tuomio 4.12.2013, komissio v. neuvosto, C-111/10, EU:C:2013:785, 58 kohta; tuomio 4.12.2013, komissio v. neuvosto, C-121/10, EU:C:2013:784, 59 kohta ja tuomio 26.10.2016, DEI ja komissio v. Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, 50, 58 ja 59 kohta).

38 Samoin asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa luetellaan ”voimassa olevan tukiohjelman jatkaminen enintään kuudella vuodella talousarviota korottamalla tai korottamatta” voimassa oleviin tukiin tehtyinä muutoksina, joista on lähtökohtaisesti ilmoitettava komissiolle yksinkertaistetulla ilmoituslomakkeella.

39 Näin ollen toimenpiteellä, jolla hyväksyttyä tukiohjelmaa jatketaan vuodesta 2000 vuoteen 2006 ja kyseisen ohjelman talousarviota korotetaan 20 miljoonalla eurolla, on katsottava myönnettävän asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdassa tarkoitettu uusi tuki.

40 Jäsenvaltion, joka aikoo myöntää tällaisen tuen, on siis lähtökohtaisesti noudatettava SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä velvollisuutta ilmoittaa tuesta etukäteen komissiolle ja samassa kohdassa määrättyä velvollisuutta pidättäytyä sen toteuttamisesta ennen kuin siihen sovellettavassa menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

41 On kuitenkin tutkittava, voidaanko vuoden 2005 toimenpide vapauttaa tästä ilmoitusvelvollisuudesta asetuksen N:o 702/2014 3 ja 26 artiklan nojalla, kuten Italian hallitus väittää kirjallisissa huomautuksissaan.

42 Asetuksen N:o 702/2014, joka on annettu SEUT 108 artiklan 4 kohdan nojalla, 3 artiklassa säädetään, että huolimatta SEUT 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta uuden tuen myöntämistä tai muuttamista koskevien toimenpiteiden ilmoittamista koskevasta yleisestä velvollisuudesta, joka on yksi valtiontuen valvontajärjestelmän olennaisista tekijöistä, jäsenvaltio voi vedota tämän asetuksen mukaiseen

poikkeukseen ilmoitusvelvollisuudesta, jos sen toteuttama tukitoimenpide tai tukisuunnitelma, jonka se aikoo toteuttaa, täyttää kyseisessä asetuksessa säädetyt edellytykset. Näitä edellytyksiä on tulkittava suppeasti, koska ne lieventävät mainittua yleistä velvollisuutta. Kääntäen valtiontuet, jotka eivät kuulu asetuksen N:o 702/2014 soveltamisalaan, kuuluvat edelleen SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrättyjen ilmoitusvelvollisuuden ja toteuttamisesta pidättäytymistä koskevan velvollisuuden piiriin (ks. analogisesti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 59, 60 ja 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Ensinnäkin asetuksen N:o 702/2014 ajallisesta soveltamisesta pääasiassa on todettava, että sen 51 artiklan, joka koskee siirtymäsäännöksiä, 1 kohdassa säädetään, että kyseistä asetusta sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn yksittäiseen tukeen, jos kyseinen yksittäinen tuki täyttää kyseisessä asetuksessa säädetyt edellytykset, lukuun ottamatta 9 ja 10 artiklaa.

44 Asetuksen N:o 702/2014 2 artiklan 12 alakohdan b alakohdan mukaan asetuksessa tarkoitetaan ”yksittäisellä tuella” muun muassa tukijärjestelmän perusteella yksittäisille tuensaajille myönnettävää tukea. Lisäksi ”tuen myöntämispäivä” määritellään mainitun asetuksen 2 artiklan 29 alakohdassa päiväksi, jolloin tuensaajalle myönnetään laillinen oikeus tuensaantiin asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla.

45 Vaikka asetuksessa N:o 702/2014 ei määritellä sen 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ilmaisua ”myönnetty”, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että tuki on katsottava myönnetyksi silloin, kun oikeus avun saamiseen valtion varoista myönnetään tuensaajalle sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla, joten kyseessä olevien varojen tosiasiallinen siirto ei ole ratkaiseva (ks. vastaavasti tuomio 21.3.2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, 40 kohta ja tuomio 19.12.2019, Arriva Italia ym., C-385/18, EU:C:2019:1121, 36 kohta).

46 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 702/2014 2 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettu vuoden 2005 toimenpiteen kaltaisen tukiohjelman perusteella ennen 1.7.2014 myönnetty yksittäinen tuki kuuluu tämän asetuksen ajalliseen soveltamisalaan.

47 Toiseksi niistä edellytyksistä, joiden noudattaminen asetetaan asetuksessa N:o 702/2014 ehdoksi poikkeamiselle yleisestä ilmoitusvelvollisuudesta, on todettava, että kyseisen asetuksen 3 artiklasta ilmenee, että jotta tukijärjestelmistä myönnetty yksittäinen tuki vapautettaisiin tästä velvollisuudesta, sen on täytettävä kaikki kyseisen asetuksen I luvussa säädetyt edellytykset ja mainitun asetuksen III luvussa asianomaisen tukimuodon osalta säädetyt erityiset edellytykset.

48 Asetuksen N:o 702/2014 I luvussa säädetyistä edellytyksistä on todettava, että sen 4 artiklassa vahvistetaan bruttoavustusekvivalentteja koskevat kynnysarvot, joiden ylittyessä tätä asetusta ei sovelleta yksittäisiin tukiin, kun taas mainitun asetuksen 5 artiklassa asetetaan asetuksen soveltamisen edellytykseksi tuen läpinäkyvyys ja 6 artiklassa kannustava vaikutus. Asetuksen N:o 702/2014 7 artikla koskee tuki-intensiteettiä ja tukikelpoisia kustannuksia sekä 8 artikla kasautumissääntöjä. Tämän asetuksen 9 artiklasta, joka koskee julkaisemista ja tiedonantoa, ja 10 artiklasta, joka koskee kaksinkertaisen julkaisuvelvoitteen välttämistä, on todettava, että mainitun asetuksen 51 artiklan 1 kohdasta johtuu, että 9 ja 10 artiklassa säädettyjen edellytysten on täytyttävä ainoastaan, kun kyse on muusta tuesta kuin ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa myönnetystä yksittäisestä tuesta.

49 Asetuksen N:o 702/2014 III luvussa säädetyistä erityisedellytyksistä on todettava, että sen 26 artikla koskee eläintautien ja kasvintuhoojien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin tarkoitettua tukea sekä eläintautien tai kasvintuhoojien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen tarkoitettua tukea.

50 Asetuksen N:o 702/2014 26 artiklan 1 kohdan mukaan erityisesti eläintautien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin maatalouden alkutuotannossa toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille maksettava tuki ja tällaisille yrityksille erityisesti eläintautien aiheuttamien menetysten korvaamiseksi maksettava tuki ovat vapautettuja SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta, jos ne täyttävät asetuksen N:o 702/2014 26 artiklan 2–13 kohdassa ja I luvussa vahvistetut edellytykset. Näistä edellytyksistä saman 26 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että tällainen tuki on maksettava neljän vuoden kuluessa kustannukset tai menetyksen aiheuttaneen eläintaudin esiintymispäivästä.

51 Komission unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamassa vastauksessa esitetystä kysymyksestä eli siitä, onko AU:n vuoden 2005 toimenpiteen nojalla vaatima korvaus asetuksessa N:o 1408/2013, joka tuli voimaan 1.1.2014, tarkoitettu vähämerkityksinen tuki, on todettava, että tämän asetuksen 7 artiklan 1 kohdan, jonka sanamuoto vastaa asetuksen N:o 702/2014 51 artiklan 1 kohdan sanamuotoa, mukaan asetusta N:o 1408/2013 sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn tukeen, jos tuki täyttää kaikki siinä säädetyt edellytykset.

52 Lisäksi asetuksen N:o 1408/2013 3 artiklan 1 kohdan mukaan tukien ei katsota täyttävän kaikkia SEUT 107 artiklan 1 kohdan perusteita eikä niihin sen vuoksi sovelleta SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta, jos ne täyttävät tässä asetuksessa vahvistetut edellytykset, joihin kuuluu saman asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytys, jonka julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 85 kohdassa ja jonka mukaan jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 15 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana.

53 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toteuttamaan toimenpiteeseen, jolla on tarkoitus rahoittaa useiden vuosien aikana ja 20 miljoonalla eurolla yhtäältä korvausta karjankasvattajille, joiden on täytynyt teurastaa infektiotauteihin sairastuneita eläimiä, ja toisaalta palkkioita itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat osallistuneet tervehdyttämistoimiin, on sovellettava tässä määräyksessä tarkoitettua ennakkovalvontamenettelyä, kun komission lupapäätös ei kata tätä toimenpidettä, paitsi jos se täyttää asetuksessa N:o 702/2014 säädetyt edellytykset tai asetuksessa N:o 1408/2013 säädetyt edellytykset.

Ensimmäinen kysymys

54 Kun otetaan huomioon toiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettava vastaus, ensimmäiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toteuttamaan toimenpiteeseen, jolla on tarkoitus rahoittaa useiden vuosien aikana ja 20 miljoonalla eurolla yhtäältä korvausta karjankasvattajille, joiden on täytynyt teurastaa infektiotauteihin sairastuneita eläimiä, ja toisaalta palkkioita itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville eläinlääkäreille, jotka ovat osallistuneet tervehdyttämistoimiin, on sovellettava tässä määräyksessä tarkoitettua ennakkovalvontamenettelyä, kun Euroopan komission lupapäätös ei kata tätä toimenpidettä,

paitsi jos se täyttää tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi [SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan] mukaisesti 25.6.2014 annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014 säädetyt edellytykset tai [SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan] soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla 18.12.2013 annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1408/2013 säädetyt edellytykset.

Allekirjoitukset